Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Sylvia Hooft van Huysduynen
s.hooft@nijmegen.nl

Ons kenmerk
E24.002486

Bijlagen
Ja

Datum 2 juli 2024
Onderwerp Evaluatie Mantelzorgbeleid en Respijtzorg

Geachte leden van de raad,

Aanleiding
Op 14 maart 2023 heeft u een raadsinformatiebrief ontvangen over een toekomstbestendig mantelzorgbeleid. In deze brief hebben wij u geïnformeerd over het voornemen om het mantelzorgbeleid te evalueren. Inmiddels is de evaluatie afgerond en informeren wij u graag over de bevindingen en aanbevelingen van deze evaluatie.

Doel evaluatie
Mantelzorg speelt een steeds prominentere rol in Nederland. De verwachting is dat de druk op mantelzorgers toeneemt. Mantelzorg is daarmee een onmisbaar en waardevol onderdeel van de zorg. Het huidige ondersteuningsaanbod in de gemeente Nijmegen is geëvalueerd, met als doel toe te werken naar een toekomstbestendig mantelzorgbeleid.

In de evaluatierapportage informeren wij u over het huidige aanbod van mantelzorg-ondersteuning en in welke mate dit aanbod aansluit bij de behoeften van mantelzorgers. Ook respijtzorg is meegenomen in deze evaluatie. Respijtzorg is een tijdelijke en volledige overname van zorg met als doel de mantelzorger een adempauze te geven.

Bevindingen evaluatie
Er is een enquête uitgevoerd om inzicht te krijgen in de kenmerken en behoeften van mantelzorgers. Daarnaast zijn enkele mantelzorgers geïnterviewd en hebben professionals hun ervaringen gedeeld. De volgende bevindingen kwamen hieruit naar voren.

Er bestaat een uitgebreid aanbod aan mantelzorgondersteuning en respijtzorg

- Er is grote waardering voor de zorgprofessionals. Het luisterend oor en het persoonlijke contact dat zij bieden is belangrijk. Ook hun verbindende rol tussen de mantelzorger en de overige hulpverlening wordt als een meerwaarde gezien.
- Het mantelzorgcompliment wordt gewaardeerd. Het wordt gezien als waardering voor de zorg die mantelzorgers leveren.

- Het aanbod aan cursussen en informatiebijeenkomsten wordt als waardevol ervaren. Naast de informatie die gedeeld wordt, vinden mantelzorgers het lotgenotencontact van waarde.
- Mantelzorgers maken, in verhouding tot andere vormen van mantelzorgondersteuning, weinig gebruik van respijtzorg. Dit komt doordat het aanbod respijtzorg niet altijd passend wordt ervaren. Ook is een naaste niet altijd bereid gebruik van te maken van respijtzorg.

De toegankelijkheid van mantelzorgondersteuning kan worden verbeterd

- Het tijdig vinden van de juiste mantelzorgondersteuning is lastig. Vaak is er een professional nodig om de mantelzorger te verwijzen naar de juiste ondersteuning.
- Het regelen van ondersteuning is erg complex en wordt als belastend ervaren. Er is behoefte aan persoonlijk contact bij het aanvragen van de juiste ondersteuning.
- Het hebben van één contactpersoon (bijv. een zorgtrajectbegeleider of een mantelzorgconsulent) wordt als waardevol ervaren. Deze professional wijst de weg in het ondersteuningsaanbod en biedt een luisterend oor.
- Mantelzorgers zijn kritisch over het aanvragen van Wmo-voorzieningen. De wijze van benadering en de wachttijd bij de Wmo-consulenten worden genoemd als aandachtspunten.

De groep mantelzorgers is divers en heeft uiteenlopende behoeften op het gebied van mantelzorgondersteuning en respijtzorg

- Het onderzoek toont aan dat de grootste groep mantelzorgers tussen de 50 en 64 jaar oud is. Deze groep voelt zich vaak te zwaar belast of zelfs overbelast.
- Mantelzorgondersteuning binnen een gezin omvat niet alleen de zorg voor een partner. Het betreft ook het effect dat deze zorg heeft op de kinderen in het gezin.
- Jonge mantelzorgers geven aan dat zij zich vaak eenzaam voelen in hun zoektocht naar de juiste ondersteuning. Bovendien wordt hun toekomstperspectief beïnvloed door de zorg die zij voor hun naasten dragen.
- Mantelzorgers die zorgen voor naasten met GGZ problematiek hebben te maken met het taboe op psychische ziektes. Dit maakt het extra moeilijk om de juiste ondersteuning te vinden.
- Mantelzorgers met een niet-Nederlandse achtergrond missen cultuur sensitieve ondersteuning.
- Sommige ouders zijn mantelzorger voor hun kind dat intensieve zorg nodig heeft. Vaak voelen ze zich geen mantelzorger en hebben behoefte aan praktische hulp om hun taken te verlichten.
- Het combineren van werk en mantelzorg kan in de praktijk lastig zijn. Als een mantelzorger wil werken, is het nodig dat de juiste zorg geleverd kan worden.

Aanbevelingen evaluatie

Uit de evaluatie blijkt dat het aanbod aan mantelzorgondersteuning divers en veelomvattend is. Verbetering van het mantelzorgbeleid ligt vooral in het tijdig bereiken, informeren en ondersteunen van mantelzorgers, om overbelasting te voorkomen. Daarnaast is een integrale benadering, waarbij het verbinden van mantelzorgbeleid met andere beleidsterreinen van belang is. Dit leidt tot de volgende aanbevelingen.

Preventieve ondersteuning
Het is belangrijk om vroegtijdig de juiste ondersteuning te bieden om overbelasting te voorkomen. Dit kan worden gerealiseerd door:

- Het versterken van de positie van Mantelzorg Nijmegen: Mantelzorg Nijmegen fungeert als een belangrijk informatiecentrum voor mantelzorgers.
- Ontwikkeling van een goede communicatieaanpak: Zorg voor heldere en toegankelijke communicatie naar mantelzorgers toe, zodat zij op de hoogte zijn van de beschikbare ondersteuning.
- Vergroot de samenwerking met andere partijen: Door samen te werken met zorg- en welzijnsorganisaties kan Mantelzorg Nijmegen haar bereik vergroten.
- Vroegtijdige signalering: Train professionals en verwijzers om vroegtijdig signalen van overbelasting bij mantelzorgers op te merken.

Verbetering van gemeentelijke dienstverlening
Een efficiëntere dienstverlening rondom het aanvragen van gemeentelijke voorzieningen kan de belasting voor mantelzorgers verminderen. Dit kan worden bereikt door:

- Persoonlijk contact en bejegening: Zorg voor een persoonlijke benadering bij het aanvraagproces, waarbij de behoeften van mantelzorgers centraal staan.
- Vermindering van regelwerk: Vereenvoudig procedures om de toegang tot Wmo-voorzieningen te vergemakkelijken.
- Aandacht voor de wachttijd bij de Wmo-consulenten: Er zijn lange wachttijden bij de Wmo-consulenten. Hierdoor duurt het lang voordat mantelzorgers toegang hebben tot hulp bij het huishouden, hulpmiddelen en vervoer.
  Het college zet reeds in op het verbeteren van de kwaliteit van de Wmo-consulenten. Er is capaciteit aan de Wmo-consulenten toegevoegd en consulenten volgen dit jaar training in gesprekstechniek. Via de kwartaalbrief Toegang Wmo rapporteren we op de voortgang van dit onderwerp.
- Een integrale benadering: Verbind mantelzorgbeleid met andere beleidsterreinen, zoals werk, bijstand en wonen.

Blijvende aandacht voor specifieke groepen
Het is van belang om specifieke groepen mantelzorgers in het oog te houden, zoals jonge mantelzorgers, migranten, ouders met zorgintensieve kinderen en mensen met GGZ-problematiek. Dit omvat:

- Identificatie van behoeften: Stem de wijze van bereiken en ondersteunen af op de specifieke behoeften van deze groepen.
- Betrekken van mantelzorgers: Zorg voor actieve betrokkenheid van deze groepen bij het verbeteren van de ondersteuning die zij ontvangen.
- Het gehele systeem binnen het gezin: Houd rekening met de dynamiek binnen gezinnen waar mantelzorg wordt verleend en ontwikkel ondersteuningsprogramma's die hierop inspelen.

Focus op overbelaste mantelzorgers
Mantelzorgers die zich overbelast voelen, lopen het grootste risico op verminderd welzijn. Daarom is speciale ondersteuning noodzakelijk. Concrete acties omvatten:

- Samenwerking tussen verschillende partijen: Werk samen met maatschappelijke organisaties, verwijzers, werkgevers en onderwijsinstellingen om een integrale aanpak van ondersteuning te realiseren.
- Promotie van respijtzorg: Zet in op het vergroten van de bekendheid en toegankelijkheid van respijtzorg, een belangrijk instrument om overbelasting te voorkomen.
- Ontwikkeling van vraaggericht aanbod: Creëer een vraaggericht aanbod aan respijtzorg, dat aansluit bij de specifieke behoeften van mantelzorgers.

Vervolg
Uit de evaluatie blijkt dat ons aanbod van mantelzorgondersteuning goed is. Het ontwikkelen van nieuw mantelzorgbeleid is daardoor niet noodzakelijk. Er zijn echter wel enkele aandachtspunten waarmee we aan de slag gaan. Dit zullen we doen door een ontwikkelagenda op te stellen met de volgende drie pijlers:

1. De bekendheid van Mantelzorg Nijmegen vergroten onder inwoners
2. Een integrale benadering van mantelzorg zowel intern als extern stimuleren
3. Blijvende aandacht voor specifieke groepen mantelzorgers

Aanvullend op deze drie pijlers, is het belangrijk om het huidige ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers op niveau te houden. Door vergrijzing en personeelstekorten in de zorg neemt de druk op mantelzorgers alleen maar toe. Om dit vol te houden is goede ondersteuning vanuit de gemeente essentieel.

In het tweede kwartaal van 2025 wordt u geïnformeerd over de voortgang van de drie pijlers.

Hoogachtend,
Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester